

SCENARIUSZ LEKCJI PLASTYKI W GIMNAZJUM

Opracowanie: Ewa Andryszczak-Pawłowska
(nauczyciel dyplomowany w Gimnazjum nr 2 im. Marszałka J. Piłsudskiego w Kutnie)

Temat: Romantyczne rebelie pierwszej połowy XIX w. a realistyczne twarde stąpanie po ziemi

Cel główny:

Zaznajomienie z ideami dziewiętnastowiecznych prądów: romantycznego i realistycznego, zawartymi w sztandarowych dziełach malarstwa z epoki

Cele operacyjne:

Uczeń po zajęciach:

- wie, jakie dzieło nazwiemy „romantycznym” oraz jakie cechy charakteryzują obraz realistyczny,
- rozumie pojęcie romantyzmu jako prądu myślowego (pierwsza połowa XIX w.),
- rozumie pojęcie realizmu w sztuce dziewiętnastowiecznej na tle sytuacji osób z tzw. nizin społecznych tego okresu,
- wie, czym przejawia się subiektywizm w dziełach malarskich romantyków i potrafi wskazać przynajmniej jeden taki przykład,
- wie, na czym polega obiektywizm realistów i potrafi omówić jeden taki przykład,
- potrafi wymienić elementy budujące nastrój w dziele sztuki: światło, ruch, ukazanie przestrzeni,
- potrafi zanalizować obraz romantyczny należący do kanonów tego nurtu,
- potrafi dokonać analizy obrazu realistycznego,
- dokonuje analizy porównawczej dzieła romantycznego i realistycznego na podstawie podręcznikowych dzieł z epoki,
- zna przynajmniej po trzech twórców reprezentujących oba nurty.

Zagadnienia:

Idee romantyzmu: sztuka, muzyka, literatura

Cechy obrazu romantycznego na podstawie „Wolności wiodącej lud na barykady” E. Delacroix

Wybrane dzieła typowe dla nurtu romantycznego

Cechy obrazu realistycznego na podstawie „Kamieniarzy” Gustave’a Courbeta

Wybrane dzieła charakterystyczne dla nurtu realistycznego

Romantyzm i realizm w Polsce

Różnice między ukazaniem romantycznym i realistycznym

Pomoce dydaktyczne:

rzutnik multimedialny lub tablica interaktywna

Metody pracy:

- pogadanka z elementami dyskusji
- prezentacja multimedialna
- praca w parach
- praca indywidualna

Przebieg lekcji:

A. Wprowadzenie

Sprawy organizacyjne: sprawdzenie obecności, kontrola stopnia przygotowania się uczniów do zajęć.

Pogadanka z elementami dyskusji dotycząca epok nowożytnych, zawartych w ramach czasowych: renesansu, baroku, klasycyzmu.

Omówienie sytuacji w sztuce w XIX w. w kontekście przemian cywilizacyjnych: powstanie pierwszego świeckiego państwa, rewolucja przemysłowa, sytuacja Polski, sytuacja ludzi z nizin społecznych.

B. Rozwinięcie

W XIX wieku nie możemy już mówić o pojedynczych stylach, zawierających się w określonych ramach czasowych. Jednocześnie nakładają się na siebie różne tendencje, będące wyrazem reakcji artysty na zastaną rzeczywistość.

Jednym z takich nurtów jest romantyzm, prąd intelektualny w malarstwie, muzyce i literaturze – wyjaśnienie pojęcia wraz z ilustracjami dzieł romantycznych za pomocą prezentacji multimedialnej.

Nawiązanie do wiedzy, którą nabyli uczniowie na zajęciach języka polskiego i muzyki.

Drugi nurt dziewiętnastowieczny – realizm – wyjaśnienie pojęcia poprzez prezentację sztandarowych dzieł –jw.

Zwrócenie uwagi na sytuację Polski w tym okresie – zaprezentowanie dzieł wraz z ich autorami, będącymi przykładami malarstwa romantycznego i realistycznego.

Podanie zadania do wykonania w zeszycie – możliwa praca uczniów w parach.

Zadanie – wersja 1

Dokonaj analizy porównawczej obrazu realistycznego i romantycznego, biorąc pod uwagę następujące elementy dzieła:

- kompozycję,
- tematykę,
- światło,
- styl rysunku,
- zawarte symbole,
- stosunek artysty do przedstawionego motywu.

Każde zdanie powinno być poparte konkretnym przykładem.

Pracę można wykonać w tabeli – przykład:

	Obraz romantyczny	Obraz realistyczny
Kompozycja	Kompozycje dynamiczne, o stylistyce barokowej, otwarte. Często stosowane skrótory perspektywiczne -np. "Wolność wiodąca lud na barykady" E. Delacroix	Kompozycje statyczne, spokojne, zrównoważone - np. "Kamieniarze" G. Courbet
Tematyka	Tematyka związana z aktualnymi wydarzeniami, w których autor uczestniczył, bądź był w jakiś sposób zaangażowany - np. "Tratwa Meduzy" T. Géricault.	Tematyka związana z życiem niskich warstw społecznych: chłopów i robotników, które autor zaobserwował - np. "Trumna chłopska" A. Gierymski.

Ryc. 1. Zrzut ekranowy widoku tablicy interaktywnej z fragmentem tabeli.

Zadanie – wersja 2

Napisz dziesięć zdań popartych konkretnymi przykładami malarstwa, rozpoczynających się sformułowaniem: „Obraz romantyczny kojarzy mi się...”.

Następnie napisz dziesięć zdań popartych przykładami malarstwa – jak wyżej, rozpoczynających się sformułowaniem: „Obraz realistyczny kojarzy mi się...”.

Przykład realizacji zadania:

„Obraz romantyczny kojarzy mi się:

- z kompozycjami dynamicznymi – E. Delacroix „Wolność wiodąca lud na barykady”
- z niespokojną przyrodą na obrazie T. Géricault „Tratwa ‘Meduzy’”
- z kultem bohatera, który ma zbawić ojczyznę – P. Michałowski „Napoleon na koniu”.

C. Zakończenie

Zebranie zeszytów do oceny.

Krótkie podsumowanie lekcji.

Zwrócenie uwagi na fakt wykorzystania w dziełach obu trendów wcześniejszych zdobyczy formalnych w malarstwie – zastosowanie ich w nowy sposób.

Zasygnalizowanie następnych przemian w sztuce w końcu XIX w, które będą tematem kolejnych lekcji: impresjonizm.